

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YURTDIŞINA KAÇIRILAN KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN BELİRLENEREK İADELERİNİN SAĞLANMASI VE MEVCUT KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN KORUNMASI İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ MAKSADIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

7'nci Toplantı
8 Şubat 2018 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II. - ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Almanya ve Danimarka'ya yapılan, Fransa ve İngiltere'ye yapılacak olan çalışma ziyaretlerine, Komisyon çalışmalarının kamuoyunda bilinmesine ve taslak rapor çalışmalarına ilişkin görüşmeler

**YURTDIŞINA KAÇIRILAN KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN BELİRLENEREK
İADELERİNİN SAĞLANMASI VE MEVCUT KÜLTÜR VARLIKLARIMIZIN KORUNMASI
İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ MAKSADIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**7'nci Toplantı
8 Şubat 2018 Perşembe**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Yurtdışına Kaçırılan Kültür Varlıklarımızın Belirlenerek İadelerinin Sağlanması ve Mevcut Kültür Varlıklarımızın Korunması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.43'te açıldı.

Almanya ve Danimarka'ya yapılan, Fransa ve İngiltere'ye yapılacak olan çalışma ziyaretlerine, Komisyon çalışmalarının kamuoyunda bilinmesine ve taslak rapor çalışmalarına ilişkin bir görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.15'te toplantıya son verildi.

8 Şubat 2018 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.43

BAŞKAN: Mustafa İSEN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ: Ayhan GİDER (Çanakkale)

KÂTİP: Mehmet ERDOĞAN (Gaziantep)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Yurt Dışına Kaçırılan Kültür Varlıklarının Belirlenmesi ve Bunların İadesiyle ilgili Komisyonumuzun 7’nci toplantısını açıyorum.

II. - ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Almanya ve Danimarka’ya yapılan, Fransa ve İngiltere’ye yapılacak olan çalışma ziyaretlerine, Komisyon çalışmalarının kamuoyunda bilinmesine ve taslak rapor çalışmalarına ilişkin görüşmeler

BAŞKAN - Geçen hafta, biliyorsunuz, Almanya’ya ve Danimarka’ya iki ziyaret gerçekleştirdik. Komisyonumuzun çalışmalarıyla alakalı olarak. Bugün bu görüşmelerin bir değerlendirilmesini, katılan arkadaşların bu konudaki intibalarını ve katılmayan, önümüzdeki hafta düzenleyeceğimiz Fransa ve İngiltere gezisine katılacak arkadaşlarımızın da bu manada informe edilmesini sağlayacak bir toplantı düzenledik. Bugün gündemimiz bu çerçevede devam edecek.

Geçen hafta önce Almanya’ya gidildi. Almanya’da Berlin’de gerçekten, şu anda görüntülerini izlemekte olduğunuz bir müzeler adası var. Bu, Almanya’nın en büyük müzesi. 1930’lu yıllarda kurulmuş, biraz Alman nasyonalizmini ete kemiğe büründürmek amacıyla gerçekleştirilmiş bir müze. İkinci Dünya Savaşı’nda yerle bir olmuş ama İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yeniden inşa ve ihya edilmiş.

Bugün burada bizi ilgilendiren çok önemli koleksiyonlar var. Bu koleksiyonların tümünü görme imkânına sahip olmadık. Bizim açımızdan en büyük koleksiyon olan Bergama Müzesi restorasyonda, daha uzunca bir süre devam edecek bu restorasyon ama burada şark eserlerine ait bölümde yine de çok obje var, bunları görme imkânı elde ettik. Bunların en önemlilerinden bir tanesi “Milet Pazar Yeri” 19’uncu yüzyılda bugünkü Selçuk çevresinden götürülmüş bir alan, yani büyüklüğünü görüyorsunuz, ne kadar olduğunu, burayı ziyaret ettik. Ayrıca, daha küçük objeler çerçevesi için de başka salonları ziyaret ettik. Daha sonra, asıl bizi ilgilendiren Türk-İslam eserleriyle ilgili bölüme geçtik ve bu bölümde de çok sayıda obje var. Mesela orada o Beyhekim Camisinin mihrabını açabilirsen görelim. Bu koskocaman bir caminin, bugün Konya’da bulunan Beyhekim Camisinin mihrabı arkadaşlar, komple götürülmüş.

Şimdi, burada doğrusu bizim yaklaşımımız şu oldu: Tabiatıyla, bu Komisyon gidecek ve oradaki bütün eşyaları yüklenip ertesi gün Türkiye’ye gelecek değil ama baştan beri bir hususa vurgu yapıyoruz, biz hem bu konuyla ilgili yurt içine mesaj veriyoruz hem de işte bu geziler dolayısıyla yurt dışına mesaj veriyoruz. Bunlardan bir tanesi, Türkiye’de bir bilinç oluşturmak, bu eserlerin ne kadar kıymetli, değerli ve önemli olduğunu göstermek üzere bir bilinç oluşturmak. İki: Yurt dışına kaçırılan eserlerin de kabul etmek lazım ki bir kısmı orada bizim kültürümüzün bir anlamda elçiliğini yapıyor yani orada 20 tane, 30 tane halının sergilenmiş olması, bunlar eğer Türkiye’deki bir koleksiyondan götürülmemişse iadesinin talep edilmesinin çok doğru olmadığını düşünüyoruz. Ama burada gördüğünüz gibi bugün

açık olan bir caminin, faal olan bir caminin mihrabının komple sökülüp götürülmüş olması doğrusu kabul edilemez bir durum. Bunu muhataplarımıza bildirdik. Üç: Bazı kitaplardan bölümler var, kitabın kendisi İstanbul'daki bizim koleksiyonumuzda ya Topkapı koleksiyonunda ya da Süleymaniye koleksiyonunda fakat içinden en güzel parçaları kesip sayfalar hâlinde götürmüşler ve bunlar sergileniyor şimdi çeşitli müzelerde. Bu gibi eserler var. Bunların orada muhafaza edilmesinin kabul edilemez olduğunu vurguladık. Dördüncü olarak da öbür eserlerimizin yani normal, orada hadi olabilirliğini kabul edebileceğimiz parçaların karşılığı olarak da bunun kültürel manada bir değişime vesile olmasını ifade görüşlerimizi ifade ettik. Yani, bunların karşılığında da mesela Avrupa'ya yönelik birtakım eserlerin, geçici sergilerle ekstra bir ücret talep edilmeksizin veya başka bir yaklaşım sergilenmeksizin Türkiye'ye iadesinin sağlanıp sağlanamayacağı noktasında görüşmeler yaptık.

Sonra, Danimarka'ya geçildi. Danimarka'da bir özel müze fakat son derece değerli bir müze ziyaret edildi. Yani, özel müze işi müzecilik açısından tahfif etmesin, büyük bir koleksiyon, özellikle de Türk-İslam eserleri açısından son derece önemli bir koleksiyon. Ondan da şimdi arkadaşlarımız bazı görüntüler sergileyeceklerdir ve elektronik imkânları da kullanarak gerçekten bir teşhir ve tanzim faaliyetinin nasıl yapılacağına çok güzel örneklerinden bir tanesi.

Burada da ifade etmeye çalıştığım gibi, bir biçimde normal kabul edilebilecek eserler var ama çok açık illegal yollarla çıkarıldığı, bizim müzelerimizden götürüldüğü belli eserler var. Bunlarla ilgili görüşlerimizi sergiledik.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Tepkileri ne oldu Başkanım?

BAŞKAN – Yani, şöyle bir şey söyleyeyim, bir kere mahcuplar, söyleyebilecek hiçbir sözleri yok, sadece şunu söylüyorlar: Mesela, bu Beyhekim Camisini söylediğimiz zaman “Ama burada çok sayıda Konyalı var, onlar da bunu gelip izliyorlar.” Ya, 5 bin Konyalı var yani öbür tarafta 2 milyon Konyalı var yani bu 2 milyon Konyalı... Üstelik, mabetlerde biliyorsunuz, zaman aşımı yok, mabetlerden kaçırılmışsa bir eser, 1970 öncesi, sonrası falan gibi bir yaklaşım söz konusu değil. Yani, açıkçası, yüzümüze bakmadan konuşuyorlar, öyle söyleyeyim, tablo böyle.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Ben Instagram'dan paylaştım.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Yahu, Beyhekim Camisi ibadette, mihrabı Berlin'de. Bu kabul edilemez.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Ama el hareketi ve boyun... Boyun eğen de oranın...

BAŞKAN – Yani en yüksek düzeydeki temsilcisi bu konuştuğumuz kişi.

Durum benim açımdan kısaca özetlemek gerekirse böyle ama ben katılan arkadaşlarımdan da istirham edeceğim yani hem Zülfikar Bey'den hem Mehmet Bey'den. Onların da doğrusu kanaatleri çok mühim bizim için.

Ben katılan arkadaşlara da buradan bir kez daha teşekkür ediyorum, gerek uzman arkadaşlarımız gerek vekil arkadaşlarımızla çok uyumlu bir faaliyet gerçekleştirdik. Oradaki büyükelçiliklerimiz iyi hazırlık yapmışlardı ama burada şunu söylemek istiyorum arkadaşlar: Üzülerek belirteyim ki birtakım randevular son anda iptal edildi yani görüşmekten kaçındılar, özellikle siyasi “counterpart”larımız görüşmekten kaçındılar. Mesela, İngiltere'de falan da daha makul bir görüşme yaklaşımı vardı ilk etapta, onlar da şimdi son teyitleri vermekte biraz sıkıntılı davranıyorlar. İşte, her iki tarafta da büyükelçilik görüşmelerin teyidini almaya uğraşiyor.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkanım, ilk kez mi böyle bir hamle oldu?

BAŞKAN – İlk kez, evet, Türkiye'nin tarihinde ilk kez. Onlar için de ilk kez çünkü oralarda biliyorsunuz, bir meseleye Parlatentonun el atması öbür kurumların el atmasından çok daha farklı algılanan bir tablo. Bu yüzden ilk kez gerçekleştirilen bir faaliyet ama ben bunun bir defayla olmayacak bir iş olduğunu biliyorum ama sürdürülmesi gereken bir iş olduğunu da görüyorum.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben de kayıtlara geçmesi için çok özür dileyerek...

BAŞKAN – Estağfurullah, buyurun.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben öncelikle, tabii, sunumun devamını dinledikten sonra görüşleri ifade etmek daha uygundu ama ben hemen acele ettim biraz çünkü heyecanlandım, bir ilk olması açısından heyecanlandım.

Bu somut olarak her ne kadar yurt dışına kaçırılan tarihi eserlerin iadesi konusunda bir komisyon olsa da, bu aynı zamanda Türkiye başkentli, Türkiye Cumhuriyeti devletinin artık nesne olmaktan özne olmaya dönüştüğünün ve kendi haklarını kültürel, diplomatik anlamda da arayışının ifadesidir, bir özgüvenin ifadesidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi üzerinde bu inisiyatifin sadece bir kültür çalışması olarak görülmemesi, kültürel diplomasi olarak değerlendirilip uluslararası ilişkilerin bir parçası olarak da bundan sonraki süreçte gözlemlenmesini de bizim iç dinamiklerimizden, devlet yöneticilerinden ricamız olarak vurgulamamız gerekiyor. Uluslararası heyetlerin gittikleri yerde bu konuları gündeme taşıyor olması, az önceki mahcubiyeti hissettirecekleri alanları göstererek yola çıkmak önemli. Elimizin gücünü göstermek kadar öz güvenin de ifadesi olduğunu düşünüyorum. O sebeple heyecan duydum.

Ben, tekrar, heyetle orada görevde bulunan arkadaşlara ve Komisyon Başkanına teşekkür ediyorum. İnşallah benzeri duyguları biz de Paris'te ve Londra'da yaşarız.

BAŞKAN – Karşıdaki resimde görülüyor, bakın o biraz başını öne eğmiş bey, işte bu bahsettiğimiz büyük müzenin üst düzey yöneticilerinden birisi ama biz orada Dışışleri mensuplarımızla gitmeden önce de yaptığımız müzakereler çerçevesi içinde... Yani kavga etmeye gitmedik açıkçası, durumu açıklıkla ortaya koyduk ve bunun kabul edilemez bir durum olduğunu ifade ettik kendilerine.

Ben Zülfikar Bey'den başlamak istiyorum.

Buyurun.

ZÜLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, benim için de çok değerli bir gezi oldu. En önemli katkısı bana, aslında Parlamento içerisinde farklı grup sıralarında oturup hep karşı taraf diye gördüğümüz milletvekillerimizin ne kadar değerli olduğunu, aslında aynı yöne baktığımızı, aynı değerleri taşıdığımızın farkına varmak anlamında çok benim için önemli bir açılım oldu. Yani, her parlamenterimizin ne kadar değerli olduğunu, ne kadar büyük niteliklerle bu Parlamento sıralarına geldiklerini anlamış oldum, bir ders niteliğindedi.

BAŞKAN – Bizim için de aynı şey.

ZÜLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Sayın Başkanım, öncelikle, Başkanlığınızda, bizim için orada kavrayıcı, sahiplenici ve engin bilgi ve birikiminizle yönlendirici tutumunuz bizim için de çok eğitici oldu, bunu söylemekten tabii büyük onur da duyuyorum, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Estağfurullah.

ZÜLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – İkincisi, açıkçası Türkiye'nin kültür varlıkları açısından ne kadar zengin olduğunun bir kez daha somut olarak farkına vardık. Bu, özellikle Almanya'daki müzenin -ilk defa gördüm ama- ne kadar önemli, ne kadar büyük bir müze olduğu her zaman, her yerde ifade edilirdi ama bana soracak olursanız İstanbul Arkeoloji Müzesinin yanında –belki abartıyorum ama- bir seksiyon olabilecek nitelikte bir müzedir. Yani, Türkiye'den kaçırılan, özellikle yasa dışı

yollarla gitmiş eserler mutlaka hukuk süreci içinde geri gelecektir ama yani bu Komisyonun en önemli özelliği de Türkiye'deki, aslında kendi içimizde bu kültür varlıklarına sahip çıkmamız için neler yapmamız gerektiği -hani, onlar gelir gelmez, hukuk içerisinde gelmesi gerekenler mutlaka gelecektir- bunların gitmemesi adına, bu kültür varlıklarının, höyüklerin, ören yerlerinin, işte, arkeolojik alanların heba edilmemesi konusunda neler yapılması gerektiği konusunda bu bilincimizi de artıracamı düşünüyorum. Bu anlamda çok önemli.

Üçüncüsü, Danimarka'da gördüğümüz şey aslında, baştan beri, tabii söylediğimiz, hiçbir arkeolojik eser olmadan, sadece etnografik eserlerin de ne kadar değerli, ne kadar özel, ne kadar insana heyecan verici olduğunu ve bunların da koleksiyonerliğinin yapılmasının yani toprak altındaki arkeolojik eserlere dokunmadan da bu işlerin yapılabileceğini de bana gösterdi açıkçası. Yani, bunun için "İlla arkeolojik eser toplayalım" diyenleri de herhâlde Danimarka'daki o David Müzesine götürüp gezdirmek gerektiğini düşünüyorum.

Daha sonra tekrar ifade ederim.

Çok teşekkür ederim tekrar.

BAŞKAN – Eşağfurullah, ben çok teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, şunu da kabul edelim, ben doğrusu son altı-yedi yıldır Avrupa'daki müzelerden herhangi birini ziyaret etmemiştim yani müsteşarlıktan ayrıldıktan sonra, genel sekreterken de Gulbenkian Müzesini filan gördüm, hassaten gittim falan ama şunu söylemek istiyorum: Elektronik kullanımın devreye girmesiyle birlikte Avrupa müzeciliği teşhir ve tanzimde yeni bir aşamaya geçmiş. Yani bu Danimarka'daki müzede, gerçekten, bir objenin nasıl haritalarla, çizimlerle, başka tür ilişki ağlarıyla değerli kılınabileceğini bir kez daha gördük.

İkincisi, değerli milletvekilimizin ifade ettiği gibi gerçekten de bu kadar büyük objeler götürmüş olmalarına rağmen -ben yüzde yüz katılıyorum, 2 milyonun üzerinde obje vardır İstanbul Arkeoloji Müzesinde- bu müzenin küçük bir koleksiyonu kadardır ancak oradakiler fakat öyle bir sergileme yapmışlar ki yüzde 10 orijinal, yüzde 90 imitasyon ama bu orijinaliteyle imitasyonu o kadar uyumlaştırıp bir ortak kompozisyona büründürmüşler ve gezenlerin hiçbirisi, onların yöneticileri bunun imitasyon olduğunu söylemese fark edebilecek konumda değiller, bu bakımdan yüzde yüz katılıyorum. Türkiye sahip olduğu bu büyük zenginliğin, bu birikimin mutlaka farkına varmalı ve bunları daha etkin kullanabilecek bir konuma taşımalıdır.

Mehmet Bey...

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Benim açıkça söylemem gerekirse oradaki eserlerimizi gördüğümüzde öncelikle tabii içim acıdı.

BAŞKAN – Sizin bölgenizden de çok eser var.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Bölgede ve ülkemde. Milliyetçi duygularım –orada da söylemiştim- beni çok incitti çünkü sanki Anadolu'yu bir medeniyetsiz bırakma hamlesiymiş gibi. Onlar öyle planlamasa da ben öyle baktım, Anadolu'yu soyut bir hâle getirme gibi. Elllerinden gelse sanki Türkiye'de hiç tarihî eser bırakmayacaklar. Çünkü müzelerimizi soyup götürmüşler.

Şimdi, bir tarihî eseri birilerinin yer altında bulup götürüp satması ayrı bir şey ancak Nuruosmaniye'deki kütüphaneden sayfa sayfa tarihî eserleri kopartıp götürmek, Diyarbakır Müzesindeki sfenksi alıp götürmek...

BAŞKAN – Kapı kolunu alıp götürmek...

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – ...Cizre Ulu Camisinin kapı kolunu götürmek, Beyhekim Camisinin mihrabını götürmek. Bu çok başka bir şey. Bu resmen hırsızlık ve bunlar da tabii INTERPOL'e -tahmin ediyorum- hırsızlık olarak bildirilmiştir diye düşünüyorum, öyledir mutlaka. Ama bir yandan da memnun olduğum bir şeyi de ifade etmek istiyorum. Osmanlı döneminde kullanılan kumaşlar, orada göremedik ama Dresden'e gidip göremediğimiz padişah çadırı ve oradaki özellikle tarihi, yıpranmaya matuf diğer eserlerin en iyi şekilde koruma altına alınmasına da sevindim çünkü onlar belki de yok olup gidecekti. Orada birçok eser yok olmayıp muhafaza edilmiş. Artı, Başkanımın o görüşüne de çok katılıyorum, orada bizim elçiliğimizi de yapıyorlar çünkü orada Türkiye'nin eserleri. Fakat bazı yerlerde... Selçuklu eserleri miydi, ne yazmışlardı, "İran" mı yazmışlardı? Mesela Selçuklu eserlerimize "İran" yazmışlardı. Bazılarına Başkanımız müdahale etti orada "Niye buraya Türkiye yazmadınız?" diye. Birçok eserin altında "Türkiye" yazısı yoktu. Tabii, bunların gerçek tarihiyle, gerçek isimleriyle yer almasında büyük fayda var.

Babil'in kuleleri meşhur, "Babil kuleleri" diye. Babil kuleleri oradaydı. Bizde Zincirli Höyük çok meşhur, Zincirli Höyük'te hiç eserimiz yok bizim. Yıllardır da kazı yapılıyor. Daha geçen seneye kadar kazı vardı ama eserler hep orada ve bir tanesi Gök Tanrı, boyu 10 metre vardı galiba, dev gibi bir eser.

BAŞKAN – Evet, önünde çekilmiş resimler var.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Onlarca tablet, o tabletlerin her biri 1 metre, 120 santim, 80 santim boyutlarında, onlarca... Bizde yok o kadar ve tabii, kendi şehrimde bunu gördüm. Onun yanında Milet'i görünce, yine, Bergama'nın olduğu gibi götürülmesi... Orada sadece bizi değil, Suriye'yi de taşımışlar oraya, İran'ı da taşımışlar, Hint kültürünü de taşımışlar. Babil Bahçeleri, o kapı, o giriş, Aslanlıbel... Tabii, bunları gördükçe, bir yandan da memnun olduğumu yine ifade etmek istiyorum, diğer konular, haklar saklı kalmak şartıyla çok iyi muhafaza etmişler, çok iyi sergilemişler, dediğiniz gibi imitasyonla desteklemişler. Bu yönü var.

BAŞKAN – Ruhi Bey, özellikle bizim mesleğimiz açısından, biliyorsun, Dede Korkut'un bir nüshası Dresden'dedir. Biraz da bu amaçla Dresden'e gittik. Çok programımızda yoktu ama bu siyasilerle olan görüşme iptal edilince doğan boşluğu öyle değerlendirelim dedik.

Dresden, bir kere, çok hoş bir üniversite şehri. Gitmeden önce de haber verdik "Ziyaret etmek istiyoruz." diye. "Çok mümkün değil." dediler. Ama sebebini söyleyeceğim. Gidince biz tekrar müzeye gittik en azından bir müzeyi görelim diye. İlgisini çağırdılar. Şöyle bir şey söyledi hanım, dedi ki... Ben "Bunun bizim açımızdan ne kadar önemli bir eser olduğunu biliyor musunuz?" dedim. Cevap: "Elbette biliyoruz, bunun için bunu bir özel odada, soğuk ortamda saklıyoruz, bozulmaması için. Yani bize söyleseydiniz memnuniyetle biz sizinle bunu paylaşırdık, bir hafta önceden haberimiz olsaydı. Bunu, işte, mesela, eksi 40 derecede saklıyoruz, birinci gün eksi 20'ye indirmemiz lazım, işte, ikinci gün eksi 10'a, üçüncü gün eksi 5'e, dördüncü gün de normal odaya alabiliriz. Dolayısıyla pat diye oradan çıkaramayız. Siz de takdir edersiniz ki böyle bir eserin zarar görmesini istemezsiniz. O bakımdan, kusura bakmayın, talebinizi yerine getiremeyeceğiz."

Yani arkadaşlarımızın söylediği gibi böyle de bir koruma imkânı var ama sonuç olarak biz ısrarla şunu söyledik: Taş yerinde ağırdır. Biz bu eserlerin ait oldukları coğrafyada, ait oldukları topraklarda sergilenmesini istiyoruz. Özellikle de parçalanmış eserlerin mutlaka bu yolla olması gerektiğini düşünüyoruz.

Ben tekrar başa dönerek söyleyeceğim. Bu ifade ettiğimiz hususlar akşamdan sabaha olacak değil ama karşımızdakiler mahcup, karşımızdakiler makul bir gerekçe üretmiyorlar. Yani bu eserlerin... Bunlar normal olarak Osmanlı döneminde ikili anlaşmalarla getirildi, bir kısmı doğru gerçekten. Şimdi başka bir talepte bulunduk. Osmanlı Dönemi'nde götürüldüğü söylenen bu eserlere ait vesikaların

bir kısmında, bölgenin kendi içinde yani Osmanlı coğrafyasının içinde, işte, kazı alanından şehir merkezine nakliyle ilgili belgeler olduğu söyleniyor. Oysa onlar bu belgeleri ülkeden ülkeye nakil gibi kullanmışlar. O belgelerin de elimize geçmesini bekliyoruz. Onlarda hiç bugüne kadar bu perspektiften bakılmamış meseleye. Daha doğrusu bu meseleler, işte, Türkiye'nin yeni yeni gündemine girmeye başlayan meseleler. İşin o boyutuyla ilgili de bizi destekleyecek bilgilerin geleceğini düşünüyoruz. Oradan yeni bir hamle ve yeni bir perspektif oluşacaktır diye düşünüyorum.

Buyurun.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben de ifadelerimi tekrar etmekten ziyade bu gelişmeyi gerçekten bir öz güven ifadesi olarak görüyorum. Çalışmanın da daha katlanarak devam edeceğine inanıyorum. İkinci gezi neticelendiğinde de inşallah derli toplu bu konularla ilgili bir farkındalık toplantısı yapmakta fayda olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, evet.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bu bir basın toplantısı da olabilir.

BAŞKAN – Bir basın toplantısı... Arkadaşlarımız, şu anda şunu istirham etmek istiyorum yani bu gezi dolayısıyla da bütün vekillerimiz bu bilgileri kendi zaviyelerinden paylaşabilirler.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Onu arz edeceğim. Hep politik gündemle ekranlarda oluyoruz ya da paylaşımlar yapıyoruz. Bence toplumun buna da ihtiyacı var. Farklı bir gündem oluşturarak bir farkındalık oluşturmak adına da bir çalışma yapmak gerekiyor. İstanbul'daki basın toplantınız değişik ses getirdi.

BAŞKAN – Yani daha iyi olabilir.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Biraz da bunu, oradan talep gelmeden, bir iletişim çalışması yaparak özellikle zatıalınızın -hafta sonu kuşaklarında kültür konuşulan, topluma ağır siyasetin dışında alanlar açan birtakım programlar var- o program yapımcılarıyla irtibata geçerek bunları ifade etmenizde ben çok fayda görüyorum. Hem bu işin entelijansiyanının, entelektüellerin böyle bir şeyin varlığını daha çok duyması hem de toplumun sürekli gerilimle, savaşla, terörle meşgul olduğu bir ortamda bunları ben önemli buluyorum.

Geçen Gençlik Bakanı Osman Aşkın Bak'ın bir "tweet"i -bir basketçi delikanlının Amerika'daki bir Türk'e, onun da ona cevabı falan- çok hoş, gençler arasında epey gezdi dolaştı. Böyle bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlarımızın soruları, katkıları olursa memnun oluruz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, ben çok teşekkür ederim katılımcı arkadaşlarımıza. Çok güzel bir gezi olduğunu -biz katılmadık bu geziye ama- gördük, çok büyük katkıları olacağını da düşünüyorum.

Ruhi Bey'in dediklerine aynen katılıyorum. Bu başlatılan çalışmayı, komisyon çalışmaları bitse daha kamuoyunda her zaman canlı tutacak şekilde sizlerin önderliğinde devam ettirmek lazım. Takip etmek gerektiğine inanıyorum. Tabii bunları raporlarımızda söyleyeceğiz ama bir şey benim dikkatimi çekiyor. "Efendim, biz hukuki yollara başvurmadan bu işi iyi niyetle çözebiliriz" anlayışı var. Şimdiye kadar aldığımız brifinglerden onu gördük ama ben, uluslararası mahkemelerde bu işi hem dillendirmek açısından hem takibi açısından hem de kamuoyuna mal etme açısından hem o ülkenin kamuoyuna hem ülkemizin kamuoyuna mal etme açısından her yolu denemek gerektiğine inanıyorum ve zinde tutmak gerektiğine inanıyorum kamuoyunu. En azından hani diyoruz ya, "mahalle baskısı" dediğimiz bir şey

var. Bizim bu “mahalle baskısı” dediğimizi onlara her fırsatta duyurarak, ileterek, gerek basın yoluyla gerek diplomatik yollarla, diplomasiyle yürüterek taciz etmek gerektiğine inanıyorum. İnşallah bu iyi bir başlangıç oldu. Bu Komisyonun hayırlara vesile olduğunu da görüyoruz ve takip edildiği takdirde çok güzel neticeler alınacağına da inanıyorum.

Ben katkılarınıza özellikle teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Nihat Bey, sizin ekleyecek bir şeyiniz var mı?

NİHAT ÖZTÜRK (Muğla) – Ben de teşekkür ediyorum.

Özellikle Mehmet ağabeyin söyledikleri anlamlı, sayın vekilimizin söyledikleri de. İnşallah önümüzdeki geziyle beraber bir bütün hâlinde kamuoyuna bunu yani yaptıklarımızı ve... çünkü kamuoyu baskısı çok farklı bir şey. Geçen sizin Türkiye’ye gelen eserle alakalı bir töreniniz vardı. O törenin mesela bizim Muğla’da bile çok ciddi yansımaları oldu yani etraftan, odalardan, işte bizim de şunumuz var, bak işte geliyormuş... Sizin Komisyon... Çok bir şey yapmadık ama onun yansımaları ben bile yaşadım Muğla’da. İnşallah, bunun sonucunda da takip ettiğimiz eserler içerisinde belli oranda Türkiye’ye giriş sağlayabilirsek bunun da bize katkısı olacağını düşünüyorum. İnşallah şu İngiltere gezisinden sonra, öbür geziden sonra bunu kamuoyuna bir açıklamanın faydalı olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Ayhan Bey, siz...

AYHAN GİDER (Çanakkale) – Tabii, ben Almanya’ya giden ekipte yoktum, onun için geziyle ilgili bir şey söyleyemem. Arkadaşların söylediklerinin toplamına katılıyorum. Ruhi Bey’in söylediği bu bir öz güven ifadesidir. Sizin söylediğiniz ancak Türkiye’nin gündemine geldi. Burada yapılacaklara bakmak lazım. Zülfikar Bey’in dediği gibi bundan sonra neleri engelleyebiliriz, buna bakmak lazım. Aslında geçmişini sorgulamak adına da çok önemli bir şey olduğunu düşünüyorum çünkü hâlihazırda kullanılan bir caminin mihrabı da çok öyle cebe saklanıp da götürülecek bir şey değil. Demek ki burada da bunların yandaşları çok fazlaydı ki bunlar götürülebildi veya...

BAŞKAN – Bütün hikâyesini biliyoruz, kimler eliyle, nasıl...

AYHAN GİDER (Çanakkale) – 10 metre boyundaki bir Gök Tanrı arabasının bagajında gitmez. Bu acılar da hepimizin ortak acısı, ortak üzüntüsü çünkü bu bizim ortak geçmişimiz.

Bizim çalışmamız kaç tane eserin doğrudan gelmesine sebep olabilirse o bizim kârımızdır diye düşünüyorum. Ayrıca da kamuoyunun herhâlde hiçbir komisyona bu kadar çok ilgisi olmamıştır çünkü ben kendi ilimden biliyorum, yerel basın olsun, yerel dinamikler olsun... Hatta onlar şu anda Troya eserlerini biz alıp geleceğiz falan sanıyorlar. Tabii öyle olmadığını anlatıyoruz, bunun bir süreç olduğunu anlatıyoruz. Zülfikar Bey’in söylediğine katılmakla birlikte bunun zaten daha önceden de biliniyor olması gerektiğini düşünüyorum. Yani buradaki hiç kimse genel konular hakkında çok farklı düşünemez. Hepimiz bu memleketin evladız, bunun iktidarı, muhalefeti yok. Bizim tartışıklarımızın tamamı yöntemdir. Yoksa hedefler konusunda bir ülkede siyasi görüşlerin çok da farklı olamayacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de çok teşekkür ediyorum.

ZÜLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Öneride genel olarak bir şeyler yazmıştım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Lùtfederseniz biz alırız, yani onu değerlendirelim, hayhay.

ZùLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Mesela oradaki ataşeliğe müzeleri takip etmek, oradaki mezatları takip etmek...

BAŞKAN – Tamam.

ZùLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Ben uzman arkadaşlarımıza da teşekkür ederim, bize çok yardımcı oldular.

BAŞKAN – Tabii, çok yardımcı oldular.

Arkadaşlar, rapor konusunda ben istirahat ediyorum yani toparlıyoruz raporu bir taraftan. Arkadaşların şunlar, şunlar olsun diyebilecekleri tekliflerini lùtfen yazılı olarak iletin.

Elektronik oylama başlamak üzereymiş. Onun için ben toplantıyı kapatıyorum.

Ben tekrar çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 16.15

